

**Erasmi a Chokier Tractatus absolutissimus de
iurisdictione ordinarii in exemptos, deque illorum
exemptione ab ordinaria iurisdictione**

Mvltis Pontificvm Decretis, Et SS. Congregationis ... Cardinalium
Declarationibus illustratus ; omnibus in iudicio Civili & foro Ecclesiastico
versantibus perquam utilis ac necessarius ; in duos tomos ab ipso Auctore
distinctus

Chokier, Érasme de

Coloniae Agrippinae, 1684

11. An valeat exemptio non inserta clausula derogatoria non obstantibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61886](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61886)

Abb. c. omnis omnia n. 3. cum add. de censibus & in c. quoniam n. 4. cum add. de privil. Fel. in repert. verb. census proprie. Ratio est, quia solutio census plura potest significare, scilicet interdum subiectionem, protectionem, exemptionem, Felin. d. c. ad audientiam n. 21. & bene Innocent. c. praterea quarto loco de transact. Abb. c. si. n. 4. de caus. poss. & propriet. Alis in repert. verb. possessio ver. possessio seu quasi iuris possessionis acquiruntur fol. 311.

7 Probatio autem debet de necessitate concludere: nec probat hoc esse quod ab hoc contingit abesse: ut prolixè docent Sebastian. Sapia in additione ad Abbatem d. c. recepimus in privil. verb. non probat tex. in c. in presentia de probat. c. pia ubi glo. de except. in 6. & pulchrè Abb. in c. fin. n. 4. de caus. poss. & propriet. Itaque hoc totum pendet ex circumstantiis rerum juxta quas (inquit Abbas) judicandum est, Abb. d. c. omnis omnia n. 3. & d. c. fin. de causa poss. & propriet. cum additionibus & est tex. expressus in d. ca. Recepimus.

8 Per quæ apparet Ferrarium in principio citatum generaliter nimis censuisse, siquidem ut ex censu probetur exemptio, debet aliunde apparere quod ex causa concessæ exemptionis illius solutio pensitetur tex. d. c. recepimus & cap. si. Papa 5. & est idem ver. aut si dicat de privil. in 6.

Q U Æ S T I O XI.

An valeat Exemptio non inferâ clausulâ, non obstantibus in contrarium?

S U M M A R I U M.

- 1. In concessionibus juri contrariis opus est clausula derogatoria.
- 2. Item in privilegiis & rescriptis contra utilitatem publicam.
- 3. Exemptiones sunt contra rem publicam.
- 4. Privilegia & rescripta differunt.
- 5. Exemptio valet etiamsi careat clausula derogatoria. 6. 7.
- 6. Episcoporum potestas pendet à Pontifice.
- 7. Ampliatur cum Princeps rescribit ex certa scientia.
- 8. Satis est quod Privilegium Bullatur Bulla Privilegiarum.
- 9. Certa scientia colligitur ex narratis.
- 10. Exemptio si concedatur à jure habente clausulam derogatoriam, opus est derogatione istius clausule.

IN hoc articulo, in quo Doctores velut in Labyrintho sese plurimum implicarunt, Thesei filo nobis opus esset. Et quidem Barthol. Abbas Ludovicus Molina, Antonius Milis cum nonnullis videntur stare pro parte negativa, in l. finali cum

cum latissima addit. C. si contra ius aut public. utilit. in ca. nonnulli num. 10. vers. Tertium membrum est de Rescript. in tom. 1. de iust. & iure. disput. 173. fol. 683. & seqq. in reperi. verb. clausula generalis non obstante fol. 72. Item Covarruvias in Epitome par. 2. cap. 8. & 9.

Movetur maxime auctoritate Innocentii III. quod in concessionibus juri contrariis opus sit clausula derogatoria; alioquin non est justa causa, sed ad importunitatem partium concessa præsumantur. *lex. cap. 1. d. consuet. in 6. late. Gail. libr. 2. obs. 58. Barthol. in Extravag. ad reprimendum sub. finem.*

Confirmantque: quia clausula generalis non obstantibus, &c. Dicitur requiri in privilegiis & rescriptis contra publicam utilitatem concessis, aliis non valent. *Anton. Miles in Reperi. verb. clausula generalis non obstante.* Prout & quando vergunt in notabile damnum & præjudicium tertii, *Ludov. Molina dicta disput. 173.*

Atqui, est extra controversiam quod exemptiones & vergant contra utilitatem & quietem reipublicæ; ut late deducit Durandus, & assentitur Concilium Tridentinum. *tract. de modo Concilii Generalis par. 1. Rubr. 4. num. 15. 64. & multis seqq. usque ad num. 73. Baronius in Annalibus Ecclesiasticis. tom. 8. Anno 676. Pontifice Adodato fol. 517. Concil. Trident. sess. 24. cap. 11. de Reform.* Et plurimum præjudicium tertio seu ordinariæ potestati quæ est favorabilis, & cui Papa præjudicium facere non intendit, *argum. cap. pervenit 11. quest. 1. Staphil. tract. de gratis & exempt. tit. de Rescriptis in forma Brevium num. 50. vol. tract. 14. fol. 46. ut late scriptum est supra quest. 4.* Ideoque placuit omnibus non esse facile concedendas nisi magna deliberatione, citatis iis quorum interest, ut statuit Concil. Lateranens. *Roman. consil. 37. Felin. cap. cum non liceat in pr. de prescript. Innocent. cap. Dudum de privileg. Francisc. Lucan. tract. de Fisco. num. 4. Anton. de Pratis de iurisd. Episcop. cap. 8. num. 15. 7. Concilium Lateranens. Celebratum anno 1515. sess. 10. verb. Exemptiones autem de cetero absque rationabili causa & quorum interest minime citatis pro tempore concessas nullius roboris & momenti esse decernimus.*

Pro solutione præmitto differre in quamplurimis privilegia à rescriptis. *Rebuff. in praxi Beneficiali par. 1. tit. differentia inter privilegium & rescriptum, hic 21. 4. tinet tantum differentia, quod privilegia sunt contra jus. glo. in summa 35. quest. 2. Rebuff. d. tit. num. 23.* Dicitur quasi privata legia, eo quod privatam legem singulis generant. *c. fin. 25. qu. 1. ca. Privilegia dist. 3. Barth. 1. 1. in fin. C. de iuris & facti ignor. l. fin. ff. de const. princip.* Rescripta vero sunt secundum jus ac ad observantiam iuris communis. *glo. in cap. unico in ver. noscatur in fine de const. in 6. Rebuff. d. num. 23. Philipp. Franc. ibi num. 11. cum Apost. Abbas in Rubr. de Rescriptis num. 2. & seqq.*

- 5 Ex his concludo quaestionem affirmative valere privilegium exemptionis etiam si careat clausula, *non obstante lege vel non obstantibus iuribus in contrarium*: opinionis huius Coripheus est Felinus, quam post longum studium ac magnam indaginem variis firmat auctoritatibus in *cap. nonnulli num. 11. cum nonnullis & seqq. de Rescript.* eamque tacitus sequi videtur Abbas in *cap. 1. n. 3. 12. 15. eodem tit.* In venioque in hisce terminis eam sequi Parisium his verbis.
- 22 Nec erat necesse in dictis Privilegiis exemptionum quod fieret mentio de iuribus ordinarii cui inferretur praedictum, Nam ipsa talia privilegia derogant ordinariis: quia privantur iuribus ipsorum, & privatio praesupponere debet habitum, ut tradit glo. quam sequuntur ibi scribentes maxime Abb. *cap. olim & l. de privil. Jo. Andr.*
- 23 Cald. Abb. dudum in pr. eodem Decius *conf. 50. col. 1. vers. & praesupponendum.*
- 24 Ita verbaliter Parisius *conf. 22. n. 8. vol. 4.*
- 6 Ratio est, quia cum Papa rescribit per modum privilegii, nihil refert si clausula non obstante non adiciatur, *Fel. d. cap. nonnulli n. 11.*
- Quod indubie procedit cum ex serie Privilegii apparet manifeste de voluntate Principis sive Pontificis volentis statuere contra jus, seu quod exemptionum concedere voluerit. *Anton. Milis in repert. verb. privilegium contra jus commune an valeat. Dec. conf. 117. num. 4.*
- 7 Nam cum omnis Episcoporum seu ordinariorum potestas dependeat ab auctoritate summi Pontificis *cap. 1. dist. 22. Anton. de Rosellia tract. de potest. Imper. & Papa & hanc sententiam fore veram n. 13. & 14. ubi id probat vol. tract. 14. fol. 327.*
- 8 Ex certa scientia & motu proprio aduersus eas seu jus commune rescribendo censetur ei derogare voluisse. Clausula enim eiusmodi aequipollent clausula derogatoria non obstantibus, *Modestinus in l. idem nlp. scribu ff. excusat. tut. ubi glo. & DD. glo. ca. ex parte 2. de offic. deleg. Anton. Milis in Repert. verb. scientia certa principis vers. Ex hoc sequitur Paris. d. conf. 22. nu. 9. & 10. Dec. conf. 198. in fin. conf. 271. nu. 8. & 9. Francisc. Curt. conf. 21.*
- 9 Confirmatur haec conclusio primo auctoritate Baldi dicentis, quod eo ipso quod Princeps vocat concessionem suam Privilegium & Bullatur Bulla Privilegiorum, nulla alia clausula est necessaria. Nam tum satis constat, quod ipse facto voluerit infringere jus commune ex quo natura Privilegii sit talis. *Bald. in l. lapilli col. 3. vers. Ego dico ff. de Res. d. v. Marimus Laudensis tract. de privileg. §. 39. Felin. d. cap. nonnulli num. 11. & num. 12. vers. Ratio differentie Philipp. Franc. cap. 1. num. 10. per tot. de constitu. in 6.* Confirmatur secundo. Quia etsi nominatim non exprimat clausula *ex certa scientia*, sufficit tamen ut certa scientia eliciatur ex narratis, seu ex serie facti. Ita communiter teneri dicit Felin. *cap. cum inter de excepti. & d. c. nonnulli. num. 12. vers. 1. contra ipsum*, ubi etiam Abb. *Anton. de Crevanti. in addu. ad consopoll. in d. cap. nonnulli fol. 17. liter a. C. Oldr. a. consi. 295*

Narratio enim Principis tantum operatur, ac specifica expressio clausulae ex certa scientia d. l. item *Vlpianus Fel. d. c. nonnulli n. 11.* Limitanea tamen sunt haec nisi exemptio concederetur a iure habente clausulam derogatoriam, *Abbas d. c. nonnulli & Fel. n. 12. vers. limita primo.* Nam opus esset derogatione istius clausulae, *Navarr. ad c. si quando except. l. n. 1 De Rescriptis.*

Q V A E S T I O XII.

In concessione exemptionum an sit necessaria citatio Ordinariorum, quorum interest exemptiones non concedi.

S U M M A R I U M.

1. Privilegium non praedicitur non citato.	5. An opus sit specifica derogatione Concilii.
2. Concessio exemptionis non est actus judicialis.	6. Quid de innovatione.
3. Concilium Lateranense requirit citationem Ordinariorum.	7. In vocatio si sit per eum qui eximere potest, non requiritur citatio.
4. Pontifex eximere potest sine citatione non obstante Concilio.	8. In invocatione qua sit in curia Romana, non opus est citatione.
	9. Similiter cum periculum est in mora.

PRO parte affirmativa videtur stare *Castrens. l. 2. num. 4. C. de Tempor. appellat. Anton. Cons. 19. Antonius Nicellis in concordia glossarum n. 232. arg. l. 2. in fine ff. de natalib. restit. & l. nam ita ff. de adopt.* Privilegium enim (inquit non praedicitur tertio cuius interest non citato, ideoque nec ordinario, cuius interest jurisdictionem factam & rectam conservari per nos. *supra qu. 4.* Verum communi iure vera est negativa, Ratio est. Quia concessio exemptionis non est actus judicialis, ideoque Princeps nemine citato eas concedere potest. *Abb. Felin. & D D. c. cum olim de Re lud. Leonellus tract. de surrept. rescript. questione 6. artic. 1. Infor. l. Gallus §. & quid si tantum n. 41. & 47. ff. de liberis & posth.*

Confirmatur, quia in impetratione rescriptorum, privilegiorum, exemptionum, non est necessaria partis citatio. *Anton. Nicellis in Concord. glossarum nu. 322. Concordia 52. fall. 78. & 51. Felin. c. cum olim num. 6. de Re judic. Gigas de pensioib. qu. 37. Cacia lupus de pensioib. qu. 24. n. 8. & seqq. Milis in repert. verb. Citatio non requiritur quando privilegium.*

Dixi iure communi, nam iure speciali sive singulari Concilii Lateranensis sub Leone